

Grønne offentlige udbud

Carina Risvig Hamer

Professor i forvaltningsret og udbudsret

Carina.hamer@jur.ku.dk

www.udbudslov.dk

www.Juralyt.dk – podcast om udbudsret

UNIVERSITY OF COPENHAGEN

PROCUREGREEN

Boglancering 26. juni kl. 13.00-17.00

<https://jura.ku.dk/clima/dansk/kalender/2024/groenne-offentlige-indkoeb-i-udbudsretlig-belysning/>

LinkedIn: PROCUREGREEN

<https://www.linkedin.com/company/procuregreen/?viewAsMember=true>

Hjemmeside:

<https://jura.ku.dk/sustainabilityhub/procuregreen/>

Forskere:

Carina Risvig Hamer (KU)
Ole Helby Petersen (RUC)
Søren Kjær Foged (VIVE)

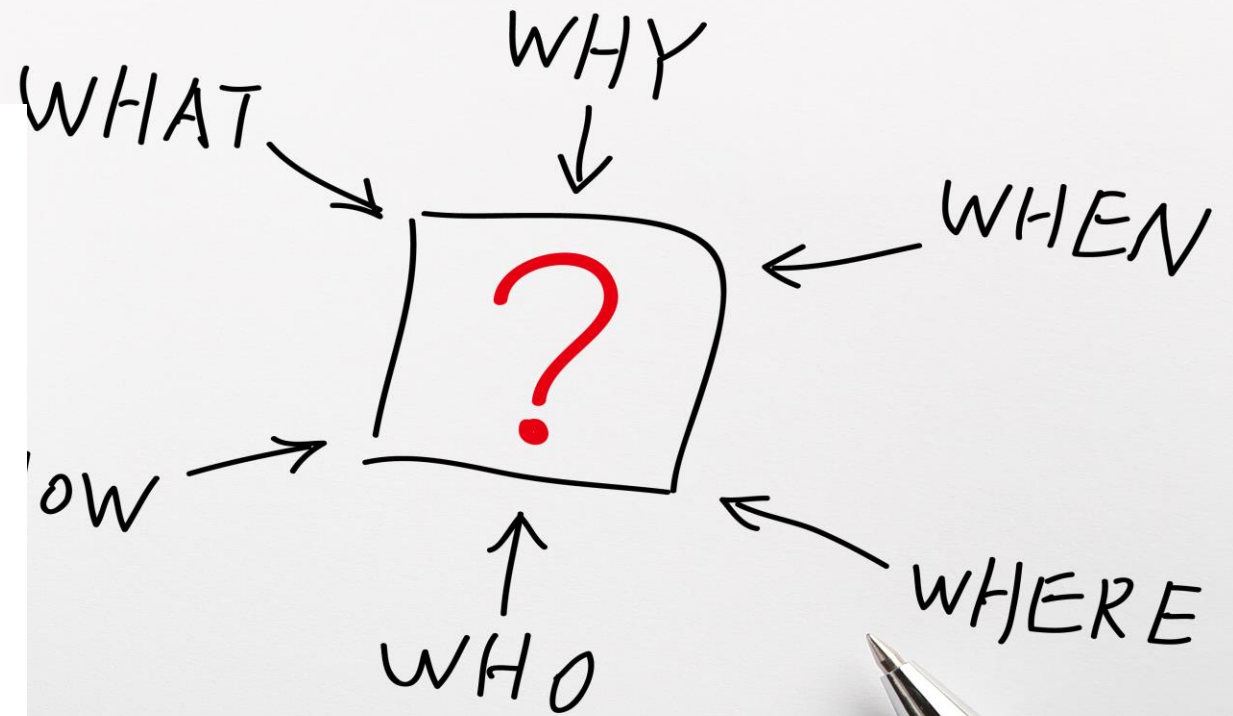

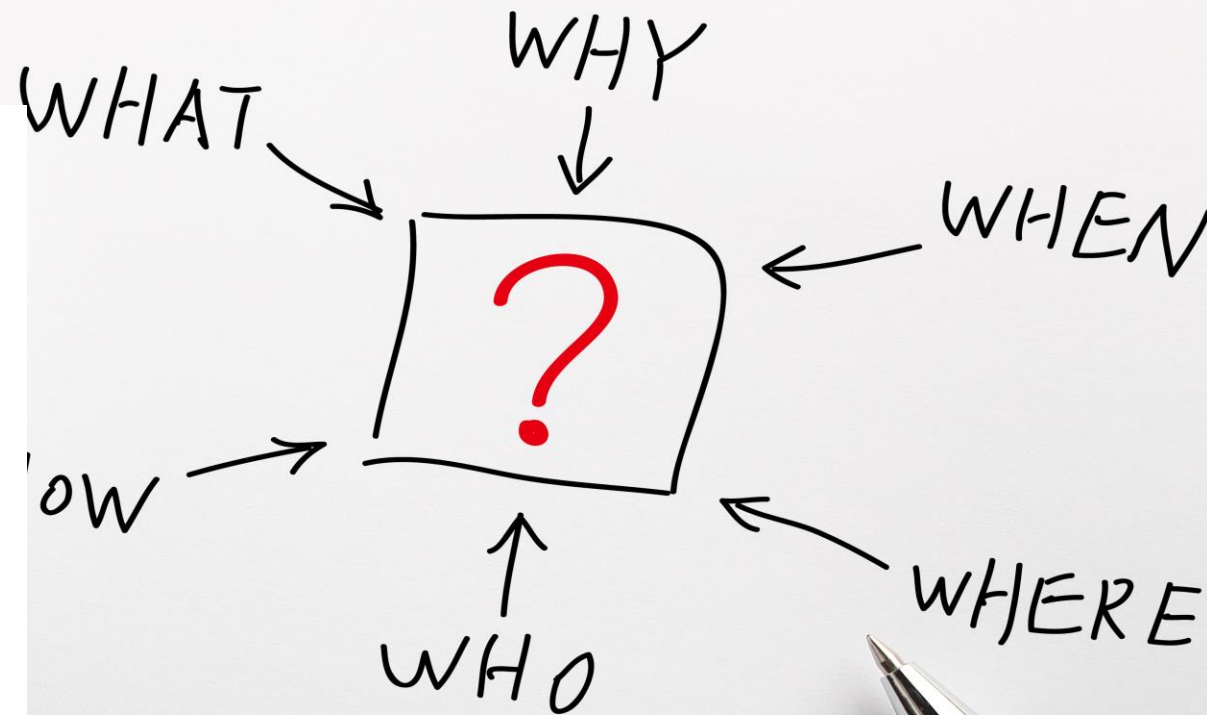
Program

1. **Potentiale og udfordringer**
2. **Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan**
3. **Hvad kan udbudsreglerne allerede?**
4. **Et nyt (grønt) udbudsdirektiv?**
  - Bør der indføres "grønnere" udbudsregler?"

KØBENHAVNS UNIVERSITET

1. Potentiale og udfordringer

1. Grønt potentiale ved offentlige indkøb

- Indkøb for 420 milliarder kr. om året
- Co₂ aftrykket svarer til det samlede aftryk fra alle danske husholdninger
- Stigning i brugen af grønne ord
- (Rigtig) mange muligheder for at varetage grønne hensyn

Regeringen vil indføre to kødfrie dage i kantiner

29. okt. 2020, 09:05
Opd. 29. okt. 2020, 12:25

1. Udfordringer

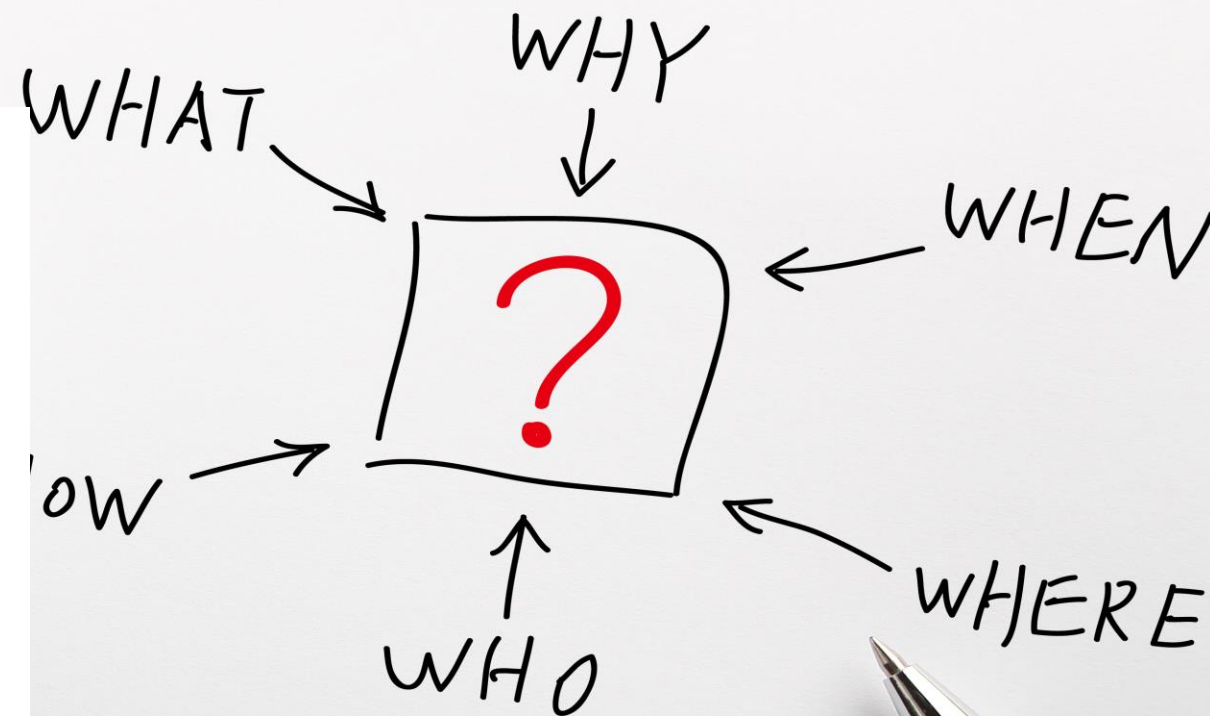
- 1) Definere hvornår et indkøb er grønt
  - <https://statensindkob.dk/viden/faglige-artikler/>
- 2) Udfordring at vide, hvad der mere grønt end noget andet
  - <https://ourworldindata.org/food-choice-vs-eating-local>
- 3) At sikre, at det man får leveret også er grønt
- 4) Vide hvad markedet kan
- 5) Bruge den grønne værktøjskasse bedst muligt
- 6) En lille smule reglerne (mest de nye 😊)

INDLAND

Kommunerne har svært ved finde rundt i den grønne jungle, når de køber ind

- **Kommissionens definition af grønne indkøb fra 2008 (KOM(2008) 400 final)**
- »... en proces, hvorved offentlige myndigheder erhverver varer, tjenester eller får udført bygge- og anlægsarbejder, som har mindre miljøvirkning målt over levetiden sammenlignet med varer, tjenester og bygge- og anlægsarbejder med samme primære funktion, som ellers ville være erhvervet eller blive udført.«

2. Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan

2. Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan Fra EU-Domstolen til udbudsdirektiv

- **EU-Domstolen fandt i 2002, at miljø kunne indgå som konkurrenceparameter**
  - C-513/99, Concordia, pr. 57, [udbudsreglerne]... ikke udelukker muligheden for, at den ordregivende myndighed anvender kriterier vedrørende bevarelse af miljøet i forbindelse med vurderingen af, hvilket bud der er det økonomiske mest fordelagtige.
- **Indskrevet i 2004 udbudsdirektivet og gentaget i 2014. udbudsdirektivet**
  - Udbudsdirektivet, artikel 67, stk. 2 "Disse kriterier kan f.eks. omfatte: a) (···) **miljømæssige** og innovative karakteristika..

2. Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan Forbundet med kontraktens genstand

C-513/99, *Concordia*,

»tage hensyn til kriterier vedrørende bevarelse af miljøet, for så vidt som disse kriterier **er forbundet med kontraktens genstand**,

Eksempel:

Ikke krav om at virksomhederne har CO2 neutrale gravemaskiner, men derimod ok med krav om CO2 neutrale gravemaskiner anvendes ved opgaven

Udelukker virksomhedspolitik for socialt eller miljømæssigt ansvar, jf. præambelbetragtning 97

3. episode af Juralyt, podcast: Udbudsret med Risvig og Rytter

Om bl.a. forbundet med kontraktens genstand.

Udkommer på fredag!

www.juralyt.dk

2. Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan Hvad er den rette balance?

Sektorlovgivning i stigende omfang!

- Generaladvokat Kokett i Max Havelaar
- *»... passende afvejning mellem de krav, som det indre marked stiller, og miljø- og socialpolitiske hensyn (...).*
  - *På den ene side må der ikke opstå en forskelsbehandling af potentielle tilbudsgivere eller en afskærmning af markedet.*
  - *På den anden side skal ordregivende myndigheder uden urimelige administrative byrder kunne skaffe sig miljøvenlige, økologiske produkter, der handles med på fair vis.«*

2. Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan

Den Europæiske Revisionsret rapport

- **Konkluderer** bl.a.,
  - At konkurrencen om de offentlige opgaver på EU-plan er faldende,
  - Der bl.a. mangler data om strategiske indkøb (inkl. grønne indkøb).
  - Samlet set har 2014-udbudsdirektivets intentioner om, at der skal være større fokus på strategiske indkøb haft begrænset effekt,
  - Andelen af udbud, der anvender andre tildelingskriterier end pris, er meget begrænset på EU-plan
- **Anbefaler** i relation til strategiske indkøb
  - »Kommissionen bør indlede en proces med henblik på at:
    - a) formulere og prioritere færre, men mere klare og målbare mål
    - b) overveje, om EU's strategiske politiske mål skal nås ved hjælp af:
  - strategiske krav til offentlige udbud eller snarere yderligere regulering af specifikationerne for bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser.«

2. Udviklingen af grønne udbudsregler på EU plan Rådskonklusioner 24. maj 2024.

- EMPHASISES the need for (...) keep ensuring proper enforcement of the obligations under the existing Directives, and **consult the relevant stakeholders to prevent the emergence of possible barriers**, identify and overcome the main obstacles to sustainable procurement and fair and effective competition;

INVITES the Commission to **examine further the root causes for the decrease of competition** in the EU public procurement

(...) assess whether a revision is necessary during the **2024-2029 term** in light of the major commitments that the EU made in order to achieve its sustainable development objectives by 2030;

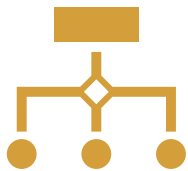
CONSIDERS that a **thorough examination is needed** in this analysis on the **interplay between the Directives and the multiplicity of specific sectoral legal acts containing procurement provisions**;

launching a regulatory impact assessment and, based on its conclusions, **possibly proposing new rules that promote sustainable procurement and fair and effective competition while achieving, as far as possible, the removal of excessive and unnecessary administrative barriers and streamlining the present regulatory provisions but UNDERLINES the importance for public buyers to retain flexibility in determining the nature and inclusion of strategic considerations in their procedures**;

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9963-2024-INIT/en/pdf>

2. Klimaregulering på EU plan

2.1. Forskellige regeltyper

Produktniveau

Hvor produkterne reguleres (og der er spin-off til udbud)

Ecodesignforordning

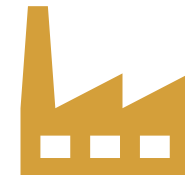

Virksomhedsniveau

Hvor virksomhedernes arbejde med bæredygtighed reguleres

CSRD

CSDDD

Sektorniveau

Hvor bestemte sektorer reguleres

Byggeri

Energi etc.

2. "Udbudstendenser" på EU plan

2.2. Forskellige udbudsmekanismer

Tekniske specifikationer

Mange retsakter indeholder bestemte mindstekrav evt. fastlægges ved delegerede retsakter

Udelukkelsesgrunde

Skovrydning
Ecodesignforordningen

Tildelingskriterier

Netzero-Industry Act
Ecodesignforordningen

Kontraktbetingelser

CSDDD

2. Udbudstendenser på EU-plan

Eksempel: CSDDD

Direktiv om virksomhedernes due diligence i forbindelse med bæredygtighed (CSDDD)

European Commission issues major proposal on due diligence obligations to protect human rights and the environment across supply chains

Art. 31 Offentlig støtte, offentlige udbud og offentlige koncessioner

Medlemsstaterne sikrer, at opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af de nationale retsregler, der gennemfører dette direktiv, eller deres frivillige gennemførelse betragtes som et miljømæssigt eller socialt aspekt, som de ordregivende myndigheder i overensstemmelse med direktiv 2014/23/EU, direktiv 2014/24/EU og direktiv 2014/25/EU kan tage hensyn til som en del af tildelingskriterierne for offentlige kontrakter og koncessionskontrakter og som en miljømæssig eller social betingelse, som de ordregivende myndigheder i overensstemmelse med nævnte direktiver kan fastsætte i forbindelse med opfyldelsen af offentlige kontrakter og koncessionskontrakter.

Hvad betyder det for kravet om forbundet med kontraktens genstand?

2. Udbudstendenser

- **Også egentlige targets** - som f.eks. Green Vehicle Directive
  - “Minimum percentage of clean vehicles in the aggregate public procurement across a Member State”
- Kunne man forestille sig klimaretssager på udbud?

NB. Også mange andre initiativer

- **Vejledninger:**
Kommissionens håndbog, **Buying green! A Handbook on green public procurement**,
- **GPP kriterier**
- https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en
- **Vidensdeling:**
  - Kommissionen Bigbuyers initiative
  - Kommissionen – grøn business:

Procuregreen - Grønne værktøjer

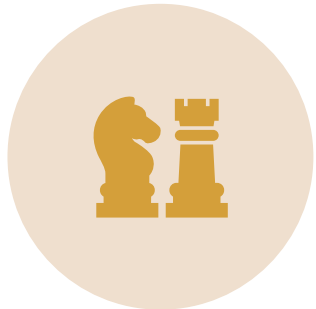
- <https://jura.ku.dk/sustainabilityhub/procuregreen/>

Green Public Procurement Toolkit

2. Udfordringer ved de mange EU regler

Hvordan spiller de mange regler sammen? Samspillet mellem de traditionelle udbudsretlige rammer er udfordret

Forskellig implementering på tværs af medlemsstaterne

Stiller større krav til indkøbere – kendskab samt kompetencer

Hvilken betydning har de mange grønne krav for konkurrencen?

2. Lidt herhjemme fra

Køb grønt eller forklar?

Udbudslovens § 194, stk. 4 »Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.«

1. Ledelsesfokus og organisering

- Både fokus på ledelse og medarbejdere
Den grønne rådgiver

2. Kompetenceudvikling

3. Strategisk og grønt indkøb

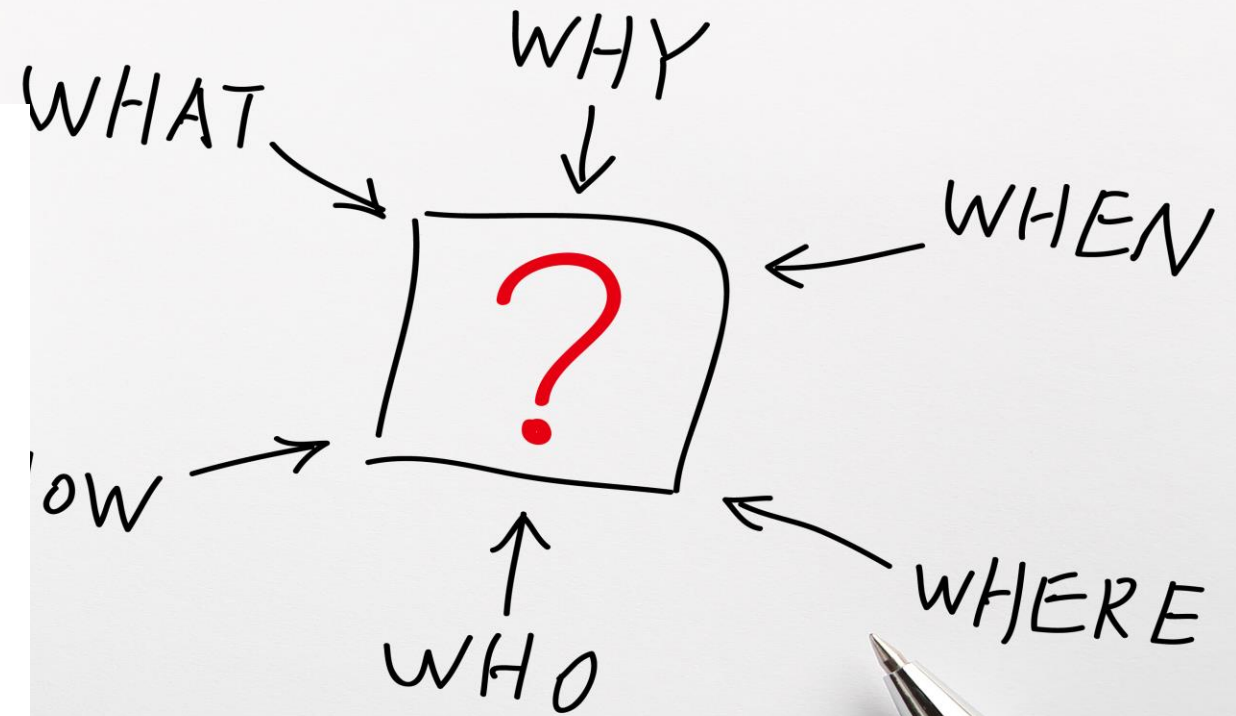
- 3.1 Strategisk planlægning for godt og grønt indkøb
- 3.2 Indkøbsmål og kategoristyring

4. Afrapportering og opfølgning

Regeringsgrundlag 2022

"Regeringen vil nedbringe klimaafttrykket på de **offentlige indkøb**, herunder også indkøb af transport og opførelse af offentlige bygninger."

3. Hvad kan udbudsreglerne allerede?

3. Hvad kan udbudsreglerne allerede?

Eksempler fra den grønne værktøjskasse

- Bruge eksisterende aftaler – købe brugt m.v.
- Udvælgelse ved prækvalifikation
- Konkurrence v. mindstekrav
- Kontraktvilkår (udvikling/trappe) v. mindstekrav

3. Et princip om bæredygtighed?

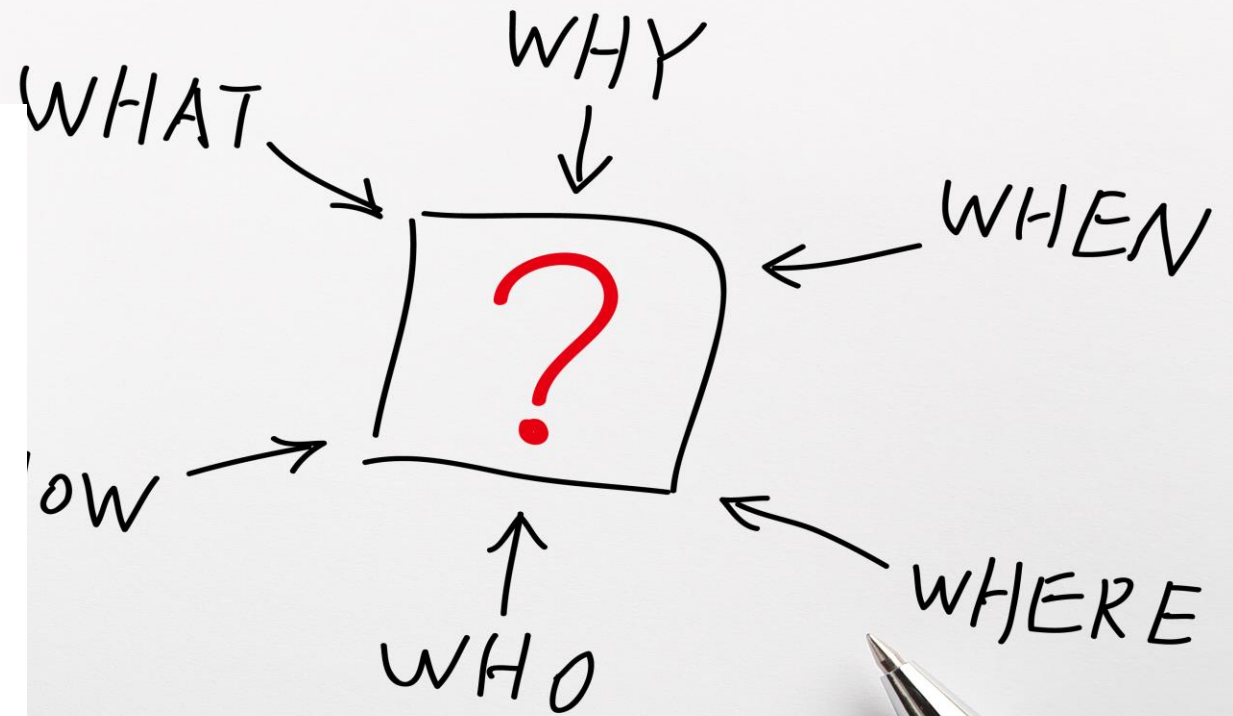
- **Udbudsdirektivets artikel 18, stk. 2**
- »Medlemsstaterne træffer passende forholdsregler for at sikre, at økonomiske aktører i forbindelse med gennemførelsen af offentlige kontrakter overholder gældende forpligtelser inden for miljø-, social- og arbejdsmarkedslovgivning i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de internationale miljø-, social- og arbejdsmarkeds-mæssige lovbestemmelser, der er nævnt i bilag X.«

C-395/18, Tim SpA, pr. 38.

Udbudsdirektivets kapitel II omhandler »[g]enerelle regler« (···) indledes med artikel 18 med overskriften »**Udbudsprincipper**«.

Ved i denne artikels stk. 2 at fastsætte, at økonomiske aktører i forbindelse med gennemførelsen af en offentlig kontrakt skal overholde gældende forpligtelser inden for miljø-, social- og arbejdsmarkedslovgivning, **har EU-lovgiver ønsket** at opstille dette krav som et princip på lige fod med de øvrige principper, der er omfattet af nævnte artikels stk. 1, (···). Det følger heraf, at et sådant krav i direktivets generelle opbygning udgør en kerneværdi, som medlemsstaterne skal sikre opfyldelsen af

4. Et nyt (grønt) udbudsdirektiv?

4. Et nyt (grønt) udbudsdirektiv?

CSDDD, præambelbetragtning 92:

”....For at sikre sammenhæng i EU-lovgivningen og støtte gennemførelsen bør Kommissionen overveje, om det er relevant at ajourføre nogen af disse direktiver, navnlig med hensyn til de krav og foranstaltninger, som medlemsstaterne skal vedtage for at sikre overholdelse af bæredygtigheds- og due diligence-forpligtelserne i alle udbuds- og koncessionsprocedurer.”

Rådskonklusioner 24. maj 2024 opfordrer også til at se nærmere på udbudsreglerne

Man ved hvad man har – ikke hvad man får...

**Questions &
comments?**

Carina Risvig Hamer
Professor i forvaltningsret og Udbudsret

Carina.hamer@jur.ku.dk

www.udbudslov.dk

www.juralyt.dk

<https://jura.ku.dk/sustainabilityhub/procuregreen/>

SÆRTILBUD

Køb bogen på djoefforlag.dk
og spar 20% med koden: GOI20

Gælder indtil 15.07.2024

